

Rijksoverheid

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

 Beleidskompas

Wie zijn belanghebbenden en waarom?

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?
Mbo-studenten, mbo-instellingen (bekostigd en niet-bekostigd), werkgevers
- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?
Mbo-studenten, mbo-instellingen (bekostigd en niet-bekostigd), werkgevers
- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?
Via JOB, MBO-Raad, NRTO, SBB

1. Wat is het probleem?

Hulpvragen

- a) Wat is het probleem?
Op dit moment sluiten mbo-opleidingen soms onvoldoende aan op de behoefte van werkgevers en studenten.
- b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?
  - Kwalitatief goede programmaonderdelen die de aansluiting beroepsonderwijs-arbeidsmarkt verbeteren, kunnen nu niet altijd meetellen voor de urennorm,
  - In het eerste studiejaar ligt nu de nadruk op begeleide onderwijstijd, terwijl sommige studenten gebaat zijn bij meer mogelijkheden om kennis te maken met het werkveld,
  - Studenten met relevante leer- en werkervaring (bijv. havisten of volwassenen) moeten nu nog te vaak opnieuw leren wat ze al kennen en kunnen, omdat mbo-instellingen de beroepsopleiding niet in verkorte vorm kunnen aanbieden,
  - Doordat keuzedelen nu landelijk gekoppeld zijn, kan een student alleen kiezen uit keuzedelen die bij de beroepsopleiding horen terwijl andere keuzedelen ook goed zouden kunnen aansluiten bij het ontwikkelwensen van de student. Daarnaast belemmert de landelijke koppeling de mbo-instellingen omdat niet snel kan worden ingespeeld op actuele ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

- Werkenden en werkzoekenden die zich in het niet-bekostigd beroepsonderwijs willen laten bij- of omscholen met een arbeidsrelevant onderdeel van een mbo-opleiding, hebben te maken met regelgeving die niet is aangepast op opleidingen waarin een *onderdeel* van een mbo-opleiding wordt aangeboden.
- Voor bepaalde statistische informatie over de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt is nu geen grondslag. Hetzelfde geldt voor gegevensleveringen in het kader van het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO), gericht op het primair onderwijs (po), speciaal basisonderwijs (sbo) en voortgezet onderwijs (vo).

c) Wat is de omvang van het probleem?

Hoewel de omvang van het probleem relatief beperkt is, zorgt de optelsom daarvan ervoor dat beroepsopleidingen niet optimaal kunnen worden vormgegeven of aangeboden. Gelet op de grote behoefte aan mbo-afgestudeerden is het van belang dat aan studenten een passende opleiding kan worden aangeboden.

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Via informatiedeling en uitzonderingsmogelijkheden is de afgelopen jaren geprobeerd zoveel mogelijk ruimte te creëren binnen de bestaande kaders. Via signalen, vragen en bijeenkomsten is echter gebleken dat dit onvoldoende of zeer omslachtig is.

e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Als de overheid niets doet blijven mbo-instellingen via suboptimale wegen het onderwijsprogramma vormgeven. Gelet op de schaarste van mbo-opgeleiden op de arbeidsmarkt, is het van belang dat studenten via het reguliere beroepsonderwijs dan wel via bij- of omscholing een passende opleiding aangeboden krijgen en zo goed en snel mogelijk op de arbeidsmarkt aan de slag kunnen. Voor de statistische informatie in het CBS arbeidsmarktdashboard mbo en voor het NCO geldt dat sprake is van een afnemende toegevoegde waarde als deze gegevensleveringen niet op instellingsniveau beschikbaar zijn. Zo kunnen aankomende mbo-studenten minder goed geïnformeerd worden over de beroepsmogelijkheden en mbo-instellingen minder goed nagaan welke opleidingen goed aansluiten bij de behoeften van de arbeidsmarkt. Ook heeft dit beleidsmatige gevolgen, aangezien de rapportages gebruikt worden om de ontwikkeling van prestaties en vaardigheden van leerlingen te kunnen (blijven) monitoren en te kunnen bepalen of de gestelde beleidsdoelen ook worden behaald (onder meer voor het Masterplan Basisvaardigheden en het Nationaal Programma Onderwijs).

2. Wat is het beoogde doel?

Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?

De aansluiting verbeteren tussen het beroepsonderwijs en de arbeidsmarkt of de behoefte van de student.

- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

Kwaliteits-onderwijs: kwaliteitsvol onderwijs en leven lang ontwikkelen voor iedereen (SDG 4).

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

- Meer voorlichting
- Beter benutten van ruimte in regelgeving
- Wijziging van regelgeving

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Wijziging van regelgeving: de afgelopen jaren is al veel ingezet op voorlichting en het zoeken naar en benutten van ruimte binnen de bestaande wettelijke kaders. Uit signalen, vragen en bijeenkomsten komt naar voren dat dit niet altijd leidt tot de situatie waarin instellingen een kwalitatief goed onderwijsprogramma, passend op de doelgroep, kunnen aanbieden.

- c) Wat is de beleidstheorie per kansrijke beleidsoptie?

Door wijziging van regelgeving:

- Krijgen instellingen meer ruimte om programmaonderdelen die de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt versterken, mee te laten tellen voor de urennorm;
- Krijgen instellingen meer ruimte om studenten in het eerste studiejaar en binnen de urennorm kennis te laten maken met de arbeidsmarkt;

- Kunnen passende, verkorte opleidingen worden aangeboden aan studenten die al over relevante leer- en werkervaringen beschikken, bijv. studenten met een havo-diploma of zij-instromers;
- Kunnen instellingen zelf bepalen welke keuzedelen een passende verrijking zijn bij een opleiding en krijgen studenten de mogelijkheid om pas op een later moment in hun mbo-opleiding een keuzedeel te kiezen of hun eerder gemaakte keuze alsnog te wijzigen;
- Krijgen instellingen ruimte om in een niet-bekostigde opleiding, afzonderlijke onderdelen van een beroepsopleiding aan te bieden die passen bij de behoefte van studenten en hun werkgevers.
- Kan een grondslag worden gecreëerd voor publicatie van CBS gegevens op instellingsniveau waaruit de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt blijkt en voor de benodigde gegevens op instellingsniveau in het kader van het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO) po, vo en sbo.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

Hulpvragen

a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

- Studenten kunnen gebruik maken van een passend onderwijsaanbod;
- Mbo-instellingen kunnen binnen de regelgeving een passend onderwijsaanbod aanbieden;
- Werkgevers kunnen mbo-afgestudeerden in dienst nemen die goed zijn voorbereid op het beroep.
- Po- en vo-instellingen kunnen zich met rapportages uit het NCO goed blijven benchmarken en op basis daarvan werken aan kwaliteitsverbetering.
- Mbo-instellingen kunnen het CBS arbeidsmarkt dashboard gebruiken om de behoefte aan opleidingen vast te stellen en studenten te informeren over de beroepsmogelijkheden.

b) Welke verplichte toetsen zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten?

Regeldruktoets – wordt nog uitgevoerd.

Doenvermogen - Om te voorkomen dat het welzijn van studenten of de mate waarin studenten succesvol de opleiding doorlopen negatief worden beïnvloed, is het van belang dat studenten tijdig en duidelijk worden geïnformeerd door de mbo-instelling over hoe de beroepsopleiding is opgebouwd en op welke wijze zij ondersteund worden bij het maken

van keuzes. Anderzijds kan meer vrijheid en keuzeruimte ook leiden tot een lagere mentale belasting voor studenten, omdat met een beroepsopleiding beter kan worden aangesloten bij de specifieke situatie, kenmerken en behoeften van de student.

Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid – wordt nog uitgevoerd.

Data Protection Impact Assessment - De bestaande wettelijke waarborgen ter bescherming van de rechten van de betrokkene die gelden bij het gebruik van het persoonsgebonden nummer zijn hier onverkort van toepassing. Aangezien de verwerking van dit nummer voor de twee nieuwe doeleinden, geen nieuwe risico's met zich brengt, is er geen aanleiding voor aanvullende maatregelen.

5. Wat is de voorkeursoptie?

Hulpvragen

a) Wat is het voorstel?

Wijziging van regelgeving

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [Doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- Uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));
- Brede maatschappelijke impact?

In de toelichting bij het wetsvoorstel wordt hier op ingegaan.

c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Niet naleving van wet- en regelgeving.

d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

Door middel van het toezicht wordt nagegaan of de wijzigingen het gewenste effect hebben. De wijzigingen voor de keuzedelen wordt gemonitord.